

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:5

Onder redactie van Prof. Dr. K. Schilder.

Medewerkers: Ds F. A. den Boeft, Helpman; Ds E. T. v. d. Born, Amersfoort; Prof. P. Deddens, Kampen; Ds D. van Dijk, Groningen; Ds J. Francke, Rotterdam; Prof. Dr. S. Greijdanus, Kampen; Prof. B. Holwerda, Amersfoort; K. v. Huizen, Groningen; A. Janse, Breda; Dr P. Jasperse, Leiden; Ds B. Jongeling, Sappemeer; Ds H. Knoop, Rotterdam; Dr G. K. Schoep, Den Haag; A. Schilder, Den Haag; Ds J. Smelik, Apeldoorn; Dr H. Smilde, Groningen; D. Stroot, Bussum; Prof. Dr. C. v. Til, Philadelphia, Pa, U.S.A.; Prof. C. Veenhof, Kampen; Ds G. Visé, Kampen; Ds F. de Vries, 's-Gravenhage; Ds D. K. Wielenga, Rotterdam; A. Zijlstra, Groningen.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan: Prof. Dr. K. SCHILDER, Vloeddijk 14, Kampen. Adm.-adres: Oosterbaan & Le Cointre N.V. — Goes.

Postrekening No. 406040 ten name van BUREAU „DE REFORMATIE“ — GOES. Telefoon 2424.

Abonnement: f 4.— per half jaar bij vooruitbetaling. Voor het Buitenland en Ned. Indië f 10.— per jaar. Advertentiën: 10 cent per mm. Losse nummers 20 cent.

INHOUD. Hoofdartikel: Bezwaarden over en onder de Synodocratie, 13. — Uit de Schrift: De Scheifzee keert terug, Openb. 15:2. — Kerkelijk Leven: Houding ten aanzien van overheidsmaatregelen. Geen omkeering der waarheid. Heeren of broeders, VI. — Op en om 't kerkplein: Pluriforme pers-bonig. — Uit het politieke en sociale leven: Personalistisch socialisme. — Stemmen uit onze kerken: Politieke samenwerking. — Litt. en kunst: Wat heeft de schilderkunst ons te zeggen? I. — Groninger brieven. — Perschouw. — Kerknieuws.

HOOFDARTIKEL

Bezwaarden over 13 en onder de Synodocratie.

Een andere onderscheiding, welke prof. Aalders hanteert en dr Zuidema critiseert is die van „wezen en verschijning“ van het verbond. Het verbond heeft z.i. twee zijden, een wezens- en een verschijningszijde.

Als we dit lezen worden we weer een en al aandacht!

Want we raken hier immers de kardinale onderscheiding in de synodale verbondleer.

De stelling, dat we bij het verbond moeten onderscheiden tusschen twee zijden, tusschen een in- en uitwendige zijde, tusschen een kern en een bolster, is ons door de verschillende Synodes in alle tijden en alle wijzen in de ooren gedreund! Ze duikt dan ook duidelijk en triomfantelijk op uit de kameleontische vervangingsformule. Als deze ervan spreekt, dat de Heere in de belofte niet alleen betuigt „dat een iegelijk die in den Zoon geloofd het eeuwige leven heeft“, maar ook den Heiligen Geest toezegt, „die het geloof werkt, waardoor Hij ons Christus en al zijn weldaden deelachtig maakt“ — dan staat ze bijna tast- en zichtbaar voor ons!

Terecht schrijft dr Zuidema, dat ze van diep ingrijpende betekenis is voor het verstaan van prof. Aalders — en we zeggen er nu bij: ook van de synodocratische — verbondleer!

Dr Zuidema teekent de constructie van zijn door hem becritiseerden leermeester als volgt:

„Prof. Aalders gaat eerst uit van wat z.i. naar de Schriften tot de kern van het genadeverbond van alle tijden na den zondeval moet gerekend worden. Hier-van vindt hij de formuleering in de belofte Gods aan Abraham, welke ook in ons Doopsformulier vermelding vindt: „... om u te zijn tot een God, en uw zaad na u (Gen. 17:7). Hiervan oordeelt prof. Aalders, dat deze woorden niet anders kunnen worden opgevat dan dat hier sprake is van niets minder dan „levensgemeenschap met God, die alleen door verzoening van zonden in Christus' bloed mogelijk is“ (blz. 177). Of ook: „de persoonlijke verzoende gemeenschap met God door Christus“ (blz. 192); een gemeenschap, welke zonder wedergeboorte niet bestaat (blz. 193). Tot de wezenlijke weldaden van dit genadeverbond behooren dan ook de zondenvergeving en de gemeenschap met God; waarbij dan nog komt het uitzicht op het eeuwige leven (blz. 178). „Het kenmerkende van het nieuwe verbond bestaat niet hierin, dat God een belofte geeft, die later door het geloof moet worden omhelsd; maar hierin dat God het inwendig werk zijner genade tot stand brengt in de harten der bondelingen“. Het „wezenskenmerk van het nieuwe verbond in onderscheiding van het oude is, dat het geloof zelf met al zijne vruchten als de weldaad van dat verbond geschonken wordt“ (blz.

202). Deze citaten gelden ook voor het genadeverbond in de oude bedeeing, wijl immers het nieuwe verbond niet anders is dan de zuivere openbaring van het genadeverbond naar des schrijvers eigen uiteenzettingen“.

Zijn dit niet letterlijk de overbekende termen, waarin sinds 1942 en sindsdien de synodale verbondswijsheden den volke wordt opgediend?

Maar: naast dit wezen van het verbond is er nu ook nog de verschijning daarvan.

„Ik meen — aldus dr Zuidema — geheel in den gedachtengang van prof. Aalders te zijn, wanneer ik tot die verschijningszijde reken de teekenen en zegelen van het genadeverbond, de besnijdenis b.v. vóór Christus' kruiswerk, den doop na Golgotha. Al wordt dit niet met evenzoveel woorden gezegd, het is eigenlijk vanzelfsprekend voor den schrijver, dat deze „uiterlijke teekenen en zegelen van het genadeverbond“ tot de verschijning van het verbond gerekend worden“.

Zuidema aarzelt hier even, want prof. Aalders onderscheidt niet nauwkeurig.

Hij houdt twee geheel verschillende onderscheidingen niet goed uit elkaar.

Eenerzijds is er immers de onderscheiding tusschen de wezenlijke en de verschijningszijde van het VERBOND; en anderzijds is er de geheel andere onderscheiding tusschen de wezenlijke BONDELINGEN en de anderen die slechts aan de „verschijning“ van het verbond deel hebben en er alleen zóó bijhooren.

Omdat prof. Aalders deze twee onderscheidingen door elkaar heen laat loopen wordt zijn betoog troebel.

Maar dr Zuidema gelooft, dat hij den Schrijver niet in de rede valt of een scheeve voorstelling invoert, wanneer hij de genoemde, nadere, preciesere, onderscheiding tot beter verstand hanteert: „Het wezen van het verbond, is het inwendige werk, dat God in de harten der bondelingen doet; het inwendige genadewerk. Wezenlijke bondelingen zijn zij, in wier harten God dit werk tot stand brengt. De verschijning van het verbond zijn de teekenen en zegelen van het verbond. Degenen, die enkel in de verschijning van het verbond bondelingen zijn, zijn zij, die wel het teeken en zegel des verbonds ontvingen en moesten ontvangen, maar die niet de inwendige genade des harten ontvingen.“

Zoo zijn er dus tweeërlei bondelingen in de verschijningswereld: eenerzijds zij, die deel hebben aan het wezen des verbonds en (of: misschien niet) ook aan de teekenen des verbonds; anderzijds zij, die enkel aan de verschijning des verbonds deel hebben. De eersten zijn identiek met de wedergeborenen of uitverkorenen; de tweeden hebben noch aan wedergeboorte noch aan uitverkiezing deel“.

Tot hen die deel hebben aan deze „verschijning van het verbond“ behooren niet alle gedoopten zonder meer — dat leeren de verdedigers van de volkskerk — maar alleen de kinderen van geloovige ouders. Die kinderen dus, welke krachtens hun geboorte uit zulke ouders, behóóren gedoopt te wezen. Deze, deze allen, mogen, naar Gods uitdrukkelijken wil, niet ongedoopt blijven. Zij vormen nu een groep „waarvoor zeer uitgesproken ordnantien Gods gegeven zijn. Het is de goopenbaarde wil van God, en maar niet enkel de willekeur van menschen, dat zij deel hebben aan de verschijningswereld van het verbond“. Maar — en dat mogen we niet vergeten — onder deze groep zijn er ook, die geen deel hebben aan de eigenlijke weldaden des verbonds.

1) Deze en volgende citaten uit het „Kerkblad enz.“ van 23 Nov. 1939, 25e Jaarg. No. 47.

Degenen, die deel hebben aan de verschijning en aan het wezen van het verbond, of enkel aan het wezen des verbonds (ongedoopte uitverkorenen) zijn alleen degenen die in Christus Jezus uitverkoren zijn. Alleen dezen mogen in eigenlijken zin bondelingen worden genoemd. „Dit is in dit verband wel één van de markante ideeën van prof. Aalders die hij met klem en kracht verdedigt, en waaraan hij zeer gehecht is. „Er kan derhalve geen twijfel aan bestaan, of de deelgenooten van het genadeverbond zijn de uitverkorenen. Verbond en uitverkiezing zijn quantitatief identiek; het getal der bondelingen en der uitverkorenen is gelijk“ (blz. 193).

Natuurlijk — dr Zuidema wees er al terloops op — brengt deze constructie consequenties met zich mee. Een eenmaal aanvaard principe drijft zijn aanhangers met de zweep van een onverbidde logica van consequentie tot consequentie steeds voort.

Zoo verging het prof. Aalders ook.

In overeenstemming met zijn aanvaarde onderscheiding tusschen wezen en verschijning van het verbond spreekt hij over verbondsverlating en verbondsafval in diër voege, dat er eigenlijk nimmer verbondsverlating of verbondsafval plaats vindt. Bondsbreuk is niet in eigenlijken zin mogelijk. Want het wezen des verbonds is onverbrekelijk: dat wil zeggen, niet alleen, dat het zonde is, ongeoorloofd, indien iemand het verbond breekt, dat het dus niet mag, maar nog sterker: het kan eigenlijk niet. Want uitverkorenen kunnen niet afvallen: er is een volharding der heiligen. En alleen uitverkorenen hebben aan het wezen van het verbond deel. In dit verband spreekt de schrijver zelfs van onechte bondelingen. Ik haal heel de betreffende passage hier aan: „Daarom moet onze waarschuwing tegen afval zoo beslist mogelijk klinken..... Dan moet er gesproken worden van bondsbreuk; want al is het waar, dat wie nimmer in het verbond is geweest, het verbond in werkelijkheid niet breken kan, nu God eenmaal in de uiterlijke verschijning van het verbond tot zulke onechte bondelingen gezegd heeft: Ik richt Mijn verbond op met u, om uw God te zijn, is de weigering om Hem als hun God te erkennen van hunne zijde toch inderdaad bondsbreuk te noemen.“

En dan is er ook reden om te gewagen van verbondsvloek en van verbondswraak, in zooverre, dat God de bondsbreuk met een zwaarder oordeel straft. Ernstig, hoogst ernstig moeten de verbondskinderen worden vermaand om toch wel toe te zien dat zij dit oordeel niet over zich halen“ (blz. 222).

In wezen is er dus geen verbondsbreuk en geen verbondsafval. Slechts verlaat iemand, die met zijn doop breekt, de verschijning van het verbond. Ja, van hem mag gezegd, dat hij „nimmer in het verbond is geweest“.

Voordat dr Zuidema deze constructie nu nader beschouwt, gaat hij eerst even in op de betekenis van en het verschil tusschen „verschijning“ en „schijn“.

En prof. Aalders en diens geestverwanten in het stuk des verbonds ontvangen dan de volgende, niet bepaald malsche, les.

„Schijn heeft nimmer enig reëel verband met een ding, waar het den schijn van heeft. Schijn bedriegt alleen maar. Van den schijn verlost te worden, is een heilzame ervaring. Hoe eerder, hoe beter. Leven in een wereld van schijn is ellendig; des te ellendiger, wanneer men er niet het geringste besef van in zich omdraagt.“

Verschijsing is geheel iets anders. De verschijning van iets is, op z'n minst genomen, de kenbare zijde van datgene, waarvan het een verschijning is. Het hangt er mede samen; het heeft deel aan de waarheid van het werkelijke en aan de werkelijkheid. Het kan er niet los van gemaakt.

De onderscheiding tusschen wezen en verschijning